

James MacMillan “Stabat Mater”

Inger-Paula Ude (19), III kursus koorijuht, Tallinna Muusika- ja Balletikool MUBA

17. aprillil toimus Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias Eesti Filharmoonia kammerkoori ja Tallinna Kammerorkestri kontsert “Stabat Mater”, dirigendiks Tõnu Kaljuste.

Kavas oli Johann Sebastian Bachi “Ich lasse dich nicht” ja James MacMillani “Stabat Mater”.

Kontsert algas Johann Sebastian Bachi südamliku teosega “Ich lasse dich nicht” (“Ma ei jäta sind”), mis viis kuulaja ajas tagasi vanasse kirikusse. Vana kiriku atmosfääri aitas luua koori paiknemine rõdul, sest tänapäeval oleme harjunud, et kontsertidel paikneb koor enamasti kuulajatega samal tasemel. Rõdult kostev kõla oli kui jumalik hääl kõrgustest, mis kajana üle terve maa kõlab. Koori kahekõnes vastanduvad kõlavärvid ja fraasid tekitasid tunde nagu oleksid sattunud kuskile kahe maailma vahel ning teose akordika ja sellesse sisse põimitud polüfoonia löid kõlalise rahulolu kirevasse ellu. Saksakeelne tekst oli väga hästi arusaada tänu koori ja dirigendi heale kontaktile. Fraasid ja hingamised olid loomulikud, mis jättis mulje, et iga sõna on osa suuremast sisemisest vestlusest.

James MacMillani “Stabat Mater” koosnes neljast osast. Esimene osa “Stabat Mater dolorosa” (“Seisis ema, valurohke”) tekitas maagilise tunde ning viis kuulaja kirikust hoopiski metsa. Orkestri ja koori kooskõla justkui hõljus maa ja taeva vahel. Solistid koori sees oleksid olnud nagu metshaldjad, kes märkamatuult laulma hakkasid – nende sisseastumised olid täis sisemist jõudu, sulandudes voolava muusikaga. Teoses kostunud sosinad ja karjed tekitasid muinasjutulise tunde nagu oleks igas helis peidus iidne loits või unustatud palve. Teises osas “Quis non posset contristari” (“Kes võiks mitte kurvaks jääda”) hakkas metsas, kuhu esimene osa kuulajaid viis, vihma sadama. Vihmasaju tunne võis sümboliseerida valu, seda väljendas muusika – keelpillide tremolo mõjus kui rütmiline piiskade tilkumine ning ärevus kõlavates dissonantsides. Kolmas osa “Sancta Mater, istud agas” (“Püha Ema, nõnda tee”) oli uhke ja võimas – vihm oli lõppenud ning alles olid jäänud ainult pisarad. Harmooniad avanesid nagu taevas pärast suurt tormi, milles peitus sügav igatsus. Osa lõpus kõlanud kaunis basside solo kandis endas rasket, kuid helget rahu, mis puudutas kuulajate hingesid. Neljas osa “Fac, ut portem Christi mortem” (“Luba mul kanda Kristuse surma”) oli võrreldes teiste osadega vaiksem

ja rahulikum. Kaunites mahlastes kooskõlades oli tunda lepitust ja sisemist rahu. Muusika voolas nagu jõgi – jõgi, mis oli pisaratest tekkinud. Lõpuvaikus ei olnud tühjus, see oli täis tähendust nagu oleks iga noot jäänud õhku alles, et kuulajaid veel hetkeks hoida.

Kontsert jättis sügava emotsionaalse jälje, pakkudes nii sisemist peegeldust kui ka naudingut kõlavärvides. Teoste muusikaline mitmekesisus – alates Bachi barokkhelikeelest kuni MacMillani kõlaliselt tihedate struktuurideni – lõi sügava muusikalise kogemuse. Koori ja solistide tundlik ja tehniliselt meisterlik esitus tõi iga heli ja sõna kuulajani täie siirusega. See ei olnud lihtsalt kontsert, vaid rännak läbi aja, tunnete ja helide, mis lõppes vaikus, milles kajab veel kaua see, mida sõnadesse panna ei saa. See kirjeldamatu tunne jääb kuulajate südamesse väga pikaks ajaks.